การพัฒนาและแนวทางการประยุกต์ใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

Development and Application Guidelines of a 21st Century Learning Competency Framework for Primary School Students in the Context of Thai Society

สิรินาถ จงกลกลาง[1], จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์[2], สมเกียรติ ทานอก[3], แสงเพชร เจริญราษฎร์[4], ธัญญรัศม์ ชิดไธสง[5], ณัฐธิดา ภูบุญเพชร[6] และ ชัษพณชิ์ จันวงค์เดือน[7]

Sirinat Jongkonklang[1], Jareeluk Ratanaphan[2], Somkiat Tanok[3], Sangpet Chareonrat[4], Thanyarat Chidthaisong[5], Natthida Phuboonphat[6] and Chatsaphon Chanwongduen[7]

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: [7]Chatsaphon.c@nrru.ac.th

Received October 24, 2025; **Revised** December 16, 2025; **Accepted** March 12, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้กรอบสมรรถนะดังกล่าวในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจทักษะและความรู้ที่จำเป็นในอนาคตของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ยืนยันกรอบสมรรถนะที่สังเคราะห์ได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

กรอบสมรรถนะมี 4 มิติ ได้แก่ ทักษะพื้นฐานที่ครอบคลุมการรู้หนังสือ การคำนวณ การรู้เท่าทันดิจิทัล และการคิดเชิงวิพากษ์ สมรรถนะการเปลี่ยนแปลงที่เน้นสร้างคุณค่า ความรับผิดชอบต่อสังคม และการจัดการความขัดแย้ง กระบวนการเรียนรู้ผ่านวงจรการคาดการณ์ การลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิด และทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่ส่งเสริมความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน เห็นว่ามีความเหมาะสมทั้ง 4 มิติ ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบร้อยละ 57.14 ขึ้นไปในแต่ละมิติ มีตัวชี้วัดที่นำไปใช้ประเมินและ

พัฒนาหลักสูตรได้จริง โดยทักษะพื้นฐานมี 9 ตัวชี้วัด สมรรถนะการเปลี่ยนแปลงมี 8 ตัวชี้วัด กระบวนการเรียนรู้มี 8 ตัวชี้วัด และทักษะทางสังคมและอารมณ์มี 6 ตัวชี้วัดหลักและย่อย ทั้งนี้ สามารถประยุกต์ใช้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการที่ตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาระดับประถมศึกษาของไทย มีความยืดหยุ่นในการปรับใช้ในท้องถิ่น

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ คือ กรอบสมรรถนะ 4 มิติที่เชื่อมโยงบริบทไทย ตัวชี้วัดชัดเจน โคราชโมเดลบูรณาการท้องถิ่น เน้นลงมือทำ ประเมินหลากหลาย และพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน

คำสำคัญ: กรอบสมรรถนะ; การศึกษาประถมศึกษา; ทักษะศตวรรษที่ 21; บริบทของสังคมไทย

Abstract

This research article aimed to: 1) develop a learning competency framework for primary school students in the 21st century; 2) validate the appropriateness of the developed learning competency framework; and 3) propose guidelines for applying the framework to curriculum development and instructional management that are aligned with the context of Thai society. The study employed mixed methods research design. The research instrument was a survey on future essential skills and knowledge for primary school students, which was used to obtain validation of the synthesized competency framework from seven experts. Data were analyzed using frequency distribution and content analysis.

The research findings revealed that the learning competency framework comprised four dimensions: 1) foundational skills, encompassing literacy, numeracy, digital literacy, and critical thinking; 2) transformative competencies, emphasizing value creation, social responsibility, and conflict management; 3) a learning process based on a cycle of anticipation, action, and reflection; and 4) social and emotional skills that promote collaboration. All seven experts agreed that the framework was appropriate across all four dimensions. For most indicators, expert agreement was at least 57.14 percent in each dimension. The indicators were considered practical for assessment and curriculum development. Specifically, the foundational skills dimension consisted of nine indicators; the transformative competencies dimension included eight indicators; the learning process dimension comprised eight indicators; and the social and emotional skills dimension included six core and sub indicators. Overall, the framework can be applied to the development of an integrated curriculum that addresses the needs

of competency development in Thai primary education and offers flexibility for adaptation to local contexts.

The body of knowledge derived from this study is a four–dimensional competency framework grounded in the Thai context, with clearly defined indicators. The framework incorporates the Korat Local Integration Model, emphasizing hands on learning, diverse assessment approaches, and the holistic development of learners

Keywords: Competency Framework; Primary Education; 21st Century Skills; The context of Thai Society

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและทำงานในโลกที่เปลี่ยนแปลงนี้จึงต้องการมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในสถานการณ์ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2019) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน ทักษะเหล่านี้ไม่สามารถพัฒนาได้จากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำและการสอบวัดผลแบบเดิม แต่ต้องการกรอบสมรรถนะที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระดับสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาไทย โดยได้กำหนดสมรรถนะหลัก 5 ประการ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ได้แก่ การจัดการตนเอง การสื่อสาร การรวมพลังทำงานเป็นทีม การคิดขั้นสูง และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Office of the Basic Education Commission.2024) สมรรถนะเหล่านี้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการศึกษาเพื่ออนาคตของ OECD (2018) ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะเปลี่ยนแปลง (Transformative Competencies) อย่างไรก็ตาม การนำสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ยังขาดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทการศึกษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน คือ การขาดกรอบสมรรถนะที่ชัดเจนและครอบคลุมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไว้อย่างละเอียด แต่ยังขาดการเชื่อมโยง ที่ชัดเจนระหว่าง

สาระการเรียนรู้กับสมรรถนะที่ผู้เรียนต้องการสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังแยกส่วนเป็นรายวิชา ขาดการบูรณาการที่เชื่อมโยงความรู้ข้ามศาสตร์และเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน (Wongyai, 2011, pp. 24–26) ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับการใช้ชีวิตประจำวัน และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงส่วนครูผู้สอน ยังขาดเครื่องมือและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างเป็นระบบการประเมินผลการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังคงเน้นการวัดความรู้ในเนื้อหา มากกว่าการประเมินสมรรถนะที่แท้จริง (Wongwanich, 2003, p. 31) ครูจำนวนมากยังไม่เข้าใจว่าสมรรถนะแต่ละด้านหมายถึงอะไร ควรพัฒนาอย่างไรและควรประเมินอย่างไร

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการพัฒนากรอบสมรรถนะสำหรับศตวรรษที่ 21 หลายรูปแบบทั้งในระดับสากลและระดับประเทศ เช่น กรอบ OECD Learning Compass 2030 (OECD, 2019) กรอบทักษะศตวรรษที่ 21 ของ Partnership for 21st Century Skills และกรอบสมรรถนะของ UNESCO (2015) อย่างไรก็ตาม กรอบเหล่านี้มักมีลักษณะกว้างและเป็นนามธรรมยากต่อการนำไปปฏิบัติในบริบทของการศึกษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาที่ผู้เรียน ยังอยู่ในช่วงวัยพัฒนาการที่สำคัญและต้องการแนวทางที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมไทย

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการศึกษาไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหาสำคัญหลายประการ กล่าวคือ กรอบสมรรถนะที่มีอยู่ยังไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาการของผู้เรียนระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนยังคงแยกส่วนเป็นรายวิชาโดยไม่มีการบูรณาการที่เชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังมีเครื่องมือและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นระบบไม่เพียงพอ ในขณะที่การประเมินผลยังคงมุ่งเน้นการวัดความรู้เนื้อหามากกว่าการประเมินสมรรถนะที่แท้จริง ทั้งกรอบสมรรถนะระดับสากลที่มีอยู่ก็ยังมีลักษณะกว้างและเป็นนามธรรมเกินกว่าจะนำมาปฏิบัติในบริบทไทยได้โดยตรง การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนา ยืนยันความเหมาะสม และเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

การทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะมีความหมายหลายประเด็นตามที่นักวิชาการได้เสนอไว้ โดยสอดคล้องกับ McClelland (1999, pp.78–79) อธิบายว่า สมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล สามารถผลักดันให้สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ Sakworawich (2004, p. 68) ที่อธิบายว่าสมรรถนะ เป็นคุณลักษณะของบุคคล ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ เช่น ค่านิยม จริยธรรม และบุคลิกภาพ นอกจากนี้ Office of the Education Council (2021) ขยายเพิ่มว่า สมรรถนะเป็นความสามารถที่เป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะหลายส่วนเข้าด้วยกัน ซึ่งพัฒนาขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและลงมือกระทำผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างสาระความรู้ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง

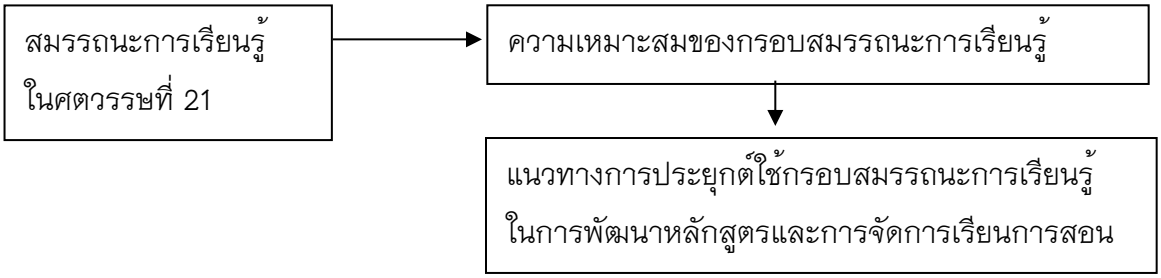
การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีความสำคัญที่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ผลลัพธ์ การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เน้นการปฏิบัติและบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ช่วยลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญ หรือเชี่ยวชาญตามความถนัด และความสามารถของตนเอง (Office of the Education Council, 2019)

กรอบการเรียนรู้ในอนาคต มีทักษะสำคัญ 4 มิติหลัก ดังนี้ (OECD, 2019) 1) ทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การรู้หนังสือและการคำนวณ การรู้เท่าทันดิจิทัลและข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ สุขภาพกายและจิต และพื้นฐานทางสังคมและอารมณ์ (OECD, 2018) เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะระดับสูงและเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง เน้นการสร้างคุณค่าใหม่ผ่านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ การรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และการจัดการความขัดแย้งและความท้าทาย (OECD, 2019) เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม 3) กระบวนการเรียนรู้ เป็นวงจร AAR Cycle ที่เชื่อมโยงการคาดการณ์ การลงมือทำและการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง (OECD, 2019) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 4) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ครอบคลุมการจัดการอารมณ์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และความเห็นอกเห็นใจ (Kankaras & Suarez, 2019)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดของสมรรถนะที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนระดับประถมศึกษาไทย ประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมและอารมณ์ ซึ่งจะถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือและกรอบสมรรถนะในงานวิจัยนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (document synthesis) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร ได้แก่ 1) ตีพิมพ์ภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2558–2568) 2) เป็นเอกสารจากองค์กรระดับสากลหรือวารสารที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer-reviewed) 3) มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ ทั้งกรอบสมรรถนะระดับสากล เช่น OECD (2018, 2019) UNESCO (2015) และกรอบทักษะศตวรรษที่ 21 ขององค์การต่าง ๆ นโยบายและกรอบสมรรถนะระดับประเทศ เช่น สมรรถนะหลัก 5 ประการของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) 4 มิติหลัก ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง (Transformative Competencies)

กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) ผู้วิจัยพัฒนานิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับแต่ละมิติและสร้างตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้และสังเกตได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและบริบทของนักเรียนระดับประถมศึกษาในบริบทประเทศไทย

ระยะที่ 2 การยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

1. จากกรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นจากระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะด้านองค์ประกอบ ความหมาย และตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีความเชี่ยวชาญครอบคลุมด้านการศึกษาและหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ข้าราชการระดับปฏิบัติการ จำนวน 4 คน และครูผู้สอนระดับปฏิบัติการ 1 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจทักษะและความรู้ที่จำเป็นในอนาคตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 2 ระดับ ได้แก่ “เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วย” ในกรอบสมรรถนะด้านองค์ประกอบ ความหมาย และตัวชี้วัดของสมรรถนะ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันกรอบสมรรถนะที่สังเคราะห์ได้และให้ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ประเมินความสอดคล้องของกรอบสมรรถนะ นัดหมายวันเวลา ชี้แจ้งการประเมิน และจัดส่งเครื่องมือให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะได้ผลการประเมิน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบแบบสามเส้า โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

ระยะที่ 3 การเสนอแนวทางการประยุกใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบท ของสังคมไทย

การเสนอแนวทางการประยุกใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ที่ได้ข้อมูลจากระยะที่ 2 ผู้วิจัยจัดทำเอกสารกรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยนิยาม ตัวชี้วัด และแนวทางการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบท ของสังคมไทย ทั้งการ

พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดและผลที่หลากหลาย และบทบาทของครูและสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ 3 ส่วนหลัก ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การพัฒนากรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ประกอบด้วย ทักษะสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การคำนวณการรู้เท่าทันดิจิทัล และทักษะการคิด ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาทักษะขั้นสูงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิตินี้มี 9ตัวชี้วัด ได้แก่ การอ่าน การเขียน การใช้ภาษา การคำนวณ การใช้เทคโนโลยี การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม การจัดการด้านการเงิน และ การจัดการตนเอง

2. สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง (Transformative Competencies) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัว และสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผ่านทักษะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการจัดการกับความท้าทายและความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ มิตินี้มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ การรับผิดชอบต่อสังคม การจัดการความขัดแย้งและความท้าทาย ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกลุ่มการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม การมุ่งเน้นการปฏิบัติงานและนำมาซึ่งการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้จากความผิดพลาดและสร้างความเข้มแข็ง การทำความเข้าใจเชื่อมโยงและการคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดคาดการณ์ล่วงหน้า

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ผ่านวงจรการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้น การลงมือปฏิบัติตามแผน และการทบทวนไตร่ตรองประสบการณ์ มิตินี้มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ การคาดการณ์ การลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด การริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม ความเป็นผู้นำ ความตระหนักถึงสังคม วัฒนธรรมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผ่านการพัฒนาทักษะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบ มิตินี้มี 6 ตัวชี้วัดหลักพร้อมตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ ทักษะใน

การปฏิบัติงาน (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ การควบคุมตนเอง และความพยายามในการบรรลุเป้าหมาย) การกำกับอารมณ์ตนเอง (ความมีต้านทานความเครียด การมองในแง่ดี และการควบคุมอารมณ์) ความร่วมมือในสังคม (การทำความเข้าใจผู้อื่น ความไว้ใจ และการให้ความร่วมมือ) การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง (ความอยากรู้อยากเห็น ความอดทน และความคิดสร้างสรรค์) การมีส่วนร่วมกับผู้อื่น (ความเป็นอันเอง ความกล้าแสดงออก และพลัง) และทักษะเชิงซับซ้อน (ความคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงอภิปัญญา และการรับรู้ประสิทธิภาพในตน)

วัตถุประสงค์ที่ 2 การยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน เห็นชอบกรอบสมรรถนะทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมและอารมณ์ เป็นองค์ประกอบที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

2. การยืนยันนิยามและตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ทักษะพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นชอบกับนิยาม 5 ด้าน และตัวชี้วัดทั้ง 9 ตัว โดยมีตัวชี้วัดการคำนวณที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเพียง 4 คน 2) สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นชอบกับนิยามที่เน้นทักษะสำคัญ 3 ด้าน และเห็นชอบกับตัวชี้วัด 2 ตัว ได้แก่ การรับผิดชอบต่อสังคมและการจัดการความขัดแย้งและความท้าทาย ขณะที่ตัวชี้วัดอื่นๆ อีก 6 ตัว ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ จำนวน 4 คน และมี 2 ตัวชี้วัด คือ การดำเนินงานภายใต้ความตึงเครียดและความไม่เห็นพ้องกัน และการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบตามหลักคุณธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ จำนวน 3 คน 3) กระบวนการเรียนรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นชอบกับนิยามที่เน้นวงจรการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน และเห็นชอบกับตัวชี้วัด 2 ตัว อย่างเป็นเอกฉันท์ ได้แก่ การคาดการณ์และการลงมือปฏิบัติ ขณะที่ตัวชี้วัดอื่นๆ อีก 6 ตัวได้รับการเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน และ 4) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน เห็นชอบกับนิยามที่เน้นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นผ่านการพัฒนาทักษะ 4 ด้าน และเห็นชอบกับตัวชี้วัดทั้ง 6 ตัวหลัก พร้อมตัวชี้วัดย่อยทุกตัว โดยมีเพียงตัวชี้วัดย่อย คือ การควบคุมอารมณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบ 4 คน ทั้งนี้ องค์ประกอบและนิยาม และตัวชี้วัด ดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบมโนทัศน์องค์ประกอบ/นิยาม และตัวชี้วัดเกี่ยวกับทักษะและความรู้ที่จำเป็นในอนาคตของนักเรียนระดับประถมศึกษา

องค์ประกอบและนิยามของสมรรถนะ	ตัวชี้วัด
1. ด้านทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ประกอบด้วยทักษะสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) การคำนวณ	1) การอ่าน (Reading) 2) การเขียน (Writing) 3) การใช้ภาษา (Literacy) 4) การคำนวณ (Numeracy) 5) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) 6) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) 7) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและ

องค์ประกอบและนิยามของสมรรถนะ	ตัวชี้วัด
(Numeracy) การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) และทักษะการคิด (Thinking Skills) ซึ่งเป็นรากฐานการพัฒนาทักษะขั้นสูงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มี 9 ตัวชี้วัด	วัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) 8) การจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy) และ 9) การจัดการตนเอง (Self–management)
2. สมรรถนะในการเปลี่ยนแปลง (Transformative Competencies) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวและสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผ่านทักษะสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม (Creating New Value) การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Taking Responsibility) และการจัดการกับความท้าทายและความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (Managing Conflicts and Challenges) มี 8 ตัวชี้วัด	1) การรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) 2) การจัดการความขัดแย้งและความท้าทาย (Managing Conflicts and Challenges) 3) ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ความร่วมมือในกลุ่ม (Stakeholder engagement and group collaboration) 4) การดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม ตามอุดมการณ์ (Taking responsibility) 5) มุ่งเน้นการปฏิบัติงานและนำมาซึ่งการพัฒนาทักษะ (Action–orientation and change–agent skills) 6) การเรียนรู้จากความผิดพลาดและสร้างความเข้มแข็งในการทำงาน (Learning from failure and building resilience) 7) การทำความเข้าใจเชื่อมโยงและการคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking and an understanding of interconnectedness) 8) การคิดคาดการณ์ล่วงหน้า การคิดในระยะยาว (Long–term, fore–sighted thinking)
3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ผ่านวงจรการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้น (Anticipation) การลงมือปฏิบัติตามแผน (Action) และการทบทวนไตร่ตรองประสบการณ์ (Reflection) มี 8 ตัวชี้วัด	1) การคาดการณ์ (Anticipation) 2) การลงมือปฏิบัติ (Action) 3) การสะท้อนคิด (Reflection) 4) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) 5) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) 6) ความเป็นผู้นำ (Leadership) 7) ความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) 8) การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม (Collaboration)
4. ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Skills) หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผ่านการพัฒนาทักษะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self–awareness and Self–management) การเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Social Awareness and Empathy) การมีปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (Relationship Skills) และการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Decision–making) ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด	1. ทักษะในการปฏิบัติงาน 1.1) แรงจูงในใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) 1.2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) 1.3) การควบคุมตนเอง (Self–control) 1.4) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) 2. การกำกับอารมณ์ตนเอง 2.1) ความมีต้านทานความเครียด (Stress Resistance) 2.2) การมองในแง่ดี (Optimism) 2.3) การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) 3. ความร่วมมือในสังคม 3.1) การทำความเข้าใจต่อผู้อื่นหรือสถานการณ์ (Empathy) 3.2) ความไว้ใจ (Trust) 3.3) การให้ความร่วมมือ (Cooperation) 4. การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง 4.1) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) 4.2) ความอดทน Tolerance 4.3) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 5. การมีส่วนร่วมกับผู้อื่น 5.1) ความเป็นอันเอง (Sociability) 5.2) ความกล้าแสดงออก (Assertiveness) 5.3) มีพลัง (Energy) 6. ทักษะเชิงซ้อน 6.1) ความคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา (Critical Thinking) 6.2) การคิดเชิงอภิปัญญา (Meta–cognition) ย้ายไปด้าน 2 6.3) การรับรู้ประสิทธิภาพในตน (Self–efficacy)

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบและนิยามของสมรรถนะ ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านทักษะพื้นฐาน มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด 2) สมรรถนะในการเปลี่ยนแปลง มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด 3) กระบวนการเรียนรู้ มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด 4) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ มีตัวชี้วัด 6 ตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเสนอแนวทางการประยุกใช้กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐาน เน้นทักษะการอ่าน เขียน และคำนวณที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น บูรณาการการรู้เท่าทันดิจิทัลกับทรัพยากรเทคโนโลยีในท้องถิ่น สอดแทรกวัฒนธรรมและความเป็นพลเมืองของโคราช และเชื่อมโยงความรู้ด้านการเงินกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น

2. การพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง โดยออกแบบโครงงานที่แก้ไขปัญหาชุมชนส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่น ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน และพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้งในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วงจรวางแผน ลงมือทำสะท้อนคิด นำกรณี ศึกษาและปัญหาจริงในท้องถิ่นมาใช้ ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำผ่านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และสร้างทักษะการปรับตัวที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น

4. การพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ โดยส่งเสริมการตระหนักรู้ทางอารมณ์ในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างทักษะการจัดการความเครียด พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันผ่านโครงงานชุมชน และเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านการแก้ปัญหาในท้องถิ่น

ทั้งนี้ การบูรณาการบริบทท้องถิ่นดำเนินการโดยนำมรดกทางวัฒนธรรมโคราชมาใช้ในสื่อการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจในท้องถิ่น บูรณาการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและใช้ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากชุมชน แนวทางการประเมินมุ่งเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงในบริบทท้องถิ่น การจัดทำแฟ้มสะสมงานแสดงพัฒนาการด้านสมรรถนะ การประเมินผ่านโครงงานที่ทำร่วมกับชุมชน และการใช้การสะท้อนคิดและการประเมินโดยเพื่อน ระบบสนับสนุนประกอบด้วยการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน การสำรวจและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และการจัดระบบติดตามและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะสมรรถนะที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับสมรรถนะที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการและสมรรถนะในระดับสากล โครงสร้างดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ในอนาคตของ OECD (OECD, 2019) และเชื่อมโยงกับสมรรถนะหลัก 5 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ (Office of the Basic Education Commission, 2024) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่กรอบสมรรถนะนี้มีความสอดคล้องกับทั้งมาตรฐานสากลและนโยบายระดับชาติ แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างการยอมรับแนวคิดสากลกับการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the Education Council (2021) ที่เน้นย้ำว่าการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและบริบทของผู้เรียน ส่วนทักษะพื้นฐานที่ครอบคลุม 9 ตัวชี้วัดนั้น สะท้อนถึงความจำเป็นในการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะแนวคิดของ OECD (2018) ที่ว่าทักษะพื้นฐานเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การที่กรอบนี้รวมการรู้เท่าทันดิจิทัลและการจัดการตนเองเข้าไปด้วย แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมยุคดิจิทัลและการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง สมรรถนะการเปลี่ยนแปลงที่มี 8 ตัวชี้วัด สะท้อนความต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสังคม และแนวคิด Transformative Competencies ของ OECD (2019) ที่เน้นการสร้างคุณค่าใหม่ การรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และการจัดการความขัดแย้ง การรวมมิติการคิดคาดการณ์ล่วงหน้าและการทำความเข้าใจเชื่อมโยง กรอบนี้แสดงให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรับมือกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนในอนาคต

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะ พบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน (ร้อยละ 100) เห็นชอบกับกรอบสมรรถนะทั้ง 4 มิติ และตัวชี้วัดส่วนใหญ่ได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 4 คน (ร้อยละ 57.14 ขึ้นไป) อย่างไรก็ตาม บางตัวชี้วัดได้รับความเห็นชอบเพียง 3–4 คน ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการคำนวณในมิติทักษะพื้นฐาน และตัวชี้วัดด้านการดำเนินงานภายใต้ความตึงเครียดในมิติสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสะท้อนความท้าทายในการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Thonsri (2022) ที่ระบุว่าการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน นอกจากนี้ ความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญช่วยให้กรอบสมรรถนะมีความสมดุลระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ สอดรับกับแนวคิดของ Thummaphan, Sripa และ Prakobthong (2022, p. 203) ที่เน้นย้ำว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปปฏิบัติจริง ทั้งนี้ ข้อจำกัดของการวิจัยในส่วนนี้ คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการยืนยันความเหมาะสมมีเพียง 7 คน ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมมุมมองที่หลากหลายเพียงพอ อีกทั้งการยืนยันความเหมาะสมยังอยู่ในระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ยังไม่ได้ทดลองใช้จริงในสถานศึกษา ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรขยายจำนวนผู้เชี่ยวชาญให้มากขึ้นและครอบคลุมหลากหลายสาขา รวมถึงควรนำกรอบสมรรถนะไปทดลองใช้จริงในห้องเรียนเพื่อยืนยันความเหมาะสมเชิงประจักษ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า กรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรบูรณาการสู่สมรรถนะการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา: โคราชโมเดล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพยายามในการนำกรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติในบริบทจริง สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ Nakhon Ratchasima Provincial Education Office (2023) ที่ต้องการให้ผู้เรียนในโคราชได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 การบูรณาการบริบทท้องถิ่นเข้ากับกรอบสมรรถนะ เช่น การนำมรดกทางวัฒนธรรมโคราชมาใช้ในสื่อการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมในท้องถิ่น สะท้อนถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักสูตรบูรณาการ ตามทฤษฎีของ Tyler (1949, p.86) และ Shoemaker (1989, p.5) ที่เน้นเชื่อมโยงเนื้อหาจากหลายศาสตร์และการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน การใช้บริบทท้องถิ่นเป็นฐาน ยังสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของ Office of the Education Council (2019) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและสามารถประยุกต์ใช้ได้ และการประเมินผลที่เน้นตามสภาพจริงในบริบทท้องถิ่น การจัดทำแฟ้มสะสมงานและการประเมินผ่านโครงงานชุมชน สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะที่ Office of the Education Council (2021) เสนอแนะ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ponomariovien, Jakavonyte & Torterat (2025, p. 252) ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินและติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะระบบสนับสนุนที่ครอบคลุมการพัฒนาครู การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน และการจัดระบบติดตามประเมินผล แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจว่าการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย Polsri (2022, p. 123) ที่พบว่า การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ต้องมีการเตรียมความพร้อมครู การทำความเข้าใจกับชุมชน และการสร้างระบบสนับสนุนที่เหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. กรอบสมรรถนะ 4 มิติที่พัฒนาขึ้นบูรณาการแนวคิดสากลและบริบทไทยจากหลายแหล่ง เช่น OECD Learning Compass และสมรรถนะหลักของกระทรวงศึกษา ครอบคลุมทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะสังคม อารมณ์ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มองเห็นภาพรวมการพัฒนาผู้เรียนได้ชัดเจน

2. ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความชัดเจน ใช้งานได้จริง เหมาะสมกับวัย บริบทนักเรียนประถมศึกษา ครอบคลุมสมรรถนะทุกมิติ แบ่งเป็นตัวชี้วัดหลักและย่อย โดยเฉพาะด้านสังคมอารมณ์ ทำให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ครบถ้วนและต่อเนื่อง

3. โมเดล “โคราชโมเดล” เชื่อมโยงกรอบสมรรถนะกับบริบทท้องถิ่นโดยใช้ทรัพยากร วัฒนธรรม และความต้องการของพื้นที่จริง มุ่งสร้างความร่วมมือกับชุมชนและพัฒนาครูให้ตอบโจทย์ท้องถิ่น เสนอแนวทางบูรณาการสมรรถนะทั้งสี่ด้านเข้ากับหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

4. การวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการทฤษฎีของ Kolb, Constructionism, Tyler และ Shoemaker สามารถสร้างกรอบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยใช้วงจร AAR เชื่อมโยงกับการพัฒนาสมรรถนะ เน้นสร้างความรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติจริงและการสะท้อนคิดต่อเนื่อง

5. แนวทางการประเมินสมรรถนะแบบหลากหลาย เช่น การประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน โครงงานชุมชน การสะท้อนคิด และการประเมินโดยเพื่อนช่วย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง สอดคล้องกับธรรมชาติของสมรรถนะอย่างแท้จริง

สรุป

การวิจัยนี้ประสบความสำเร็จในการพัฒนากรอบสมรรถนะการเรียนรู้ 4 มิติ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้ และทักษะสังคม อารมณ์ พร้อมตัวชี้วัดที่ใช้ได้จริงและได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ กรอบนี้เชื่อมโยงแนวคิดสากลกับบริบทไทย ผ่าน “โคราชโมเดล” ที่นำไปใช้ในสถานการณ์จริง สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำกรอบสมรรถนะการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลตามกรอบสมรรถนะ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยขยายผลในพื้นที่อื่นที่มีบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะในวงกว้างและปรับปรุงให้สอดคล้องกับความหลากหลายของบริบทการศึกษาไทย

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาควรนำกรอบสมรรถนะการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ข้าม

ศาสตร์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนจากการเน้นถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะทั้ง 5 ด้านอย่างสมดุล พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือประเมินผลที่สะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาควรสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการนำกรอบสมรรถนะไปใช้ และควรพิจารณาบริบทเฉพาะของสถานศึกษาในการปรับใช้ให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยพัฒนาเครื่องมือประเมินแต่ละมิติของสมรรถนะการเรียนรู้ เน้นที่ประเมินสถานการณ์จริงและสะท้อนพัฒนาการได้ชัดเจน

2.2 ควรวิจัยการมีส่วนร่วมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครอง และคนชุมชนในนำกรอบสมรรถนะไปใช้

2.3 ควรวิจัยการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสมรรถนะและการพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนการพัฒนาครู หรือการจัดการเรียนรู้

References

Kankaras, M. & Suarez, J. (2019, January 21). *Assessment framework of The OECD study on social and emotional skills*. OECD Education Working Papers, No. 207. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/5007adef-en

McClelland, D. C. (1999). Testing for competence rather than for intelligence. *American psychologist*, *28*(1), 1-14.

Nakhon Ratchasima Provincial Education Office. (2023, February 21). *Educational development plan (2023-2027) Nakhon Ratchasima Province (Revised Edition) fiscal year 2024. https://plan.nrru.ac.th/wp-content/uploads/2022/08/Nrru-plan-66-70.pdf*

OECD. (2018, January 10). *The future of education and skills: education 2030. OECD publishing.* https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2018/06/the-future-of education-and-skills_5424dd26/54ac7020-en.pdf

OECD. (2019, January 10). *OECD Learning compass 2030: An evolving model of learner agency for an uncertain world*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html

Office of the Basic Education Commission. (2024, May 17). *5 core competencies.* https://cbethailand.com/curriculum/competency–basedcurriculum/5corecompetencies

Office of the Education Council. (2019, May 29). *Guidelines for developing student competence at the basic education.* https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1686–file.pdf

Office of the Education Council. (2021, October 15). *Guidelines for developing core competencies of basic education students during the transition to a competency–based curriculum.* https://searchlib.utcc.ac.th/library/ebook/315917.pdf

Office of the Education Council. (2024, December 15). *A variety of aapproaches to sharing management experiences, learning from competency–based approaches.* https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/2059–file.pdf

Polsri, Th. (2022, January 17). *Guidelines for developing a new competency–based curriculum management model: a case study of Ban Pathai School, following the pilot project for using a competency–based curriculum in the educational innovation area of Sisaket Province* [Master's Thesis, Surindra Rajabhat University].

Ponomariovien, J., Jakavonyte, D. & Torterat, F. (2025). Implementing competency based education through the personalized monitoring of primary students' progress and assessment. *Education Sciences, 15*(2), 252.

Sakworawich, A. (2004). The concept of competency: An old story that has lost its way. *Chulalongkon Review, 16*(64), 57–72.

Shoemaker, B. (1989). Integrative education: A curriculum for the 21 century. *Oregon School Study Council, 33*(2), 5–12.

Tanya, S. (2013). *Research methodology in education*. Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

Thonsri, T. (2022). *Guidelines for developing competency–based curriculum management: A case study of Ban Pathai School under the pilot project of competency–based curriculum in educational innovation areas, Si Sa Ket Province* [Master's thesis, Surindra Rajabhat University].

Thummaphan, P., Sripa, K. & Prakobthong, W. (2022). Competency–based school curriculum: A development and implementation framework. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal, 23*(3), 185–205.

Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction.* University of Chicago Press.

UNESCO. (2015, January 11). *Rethinking education: Towards a global common good?* UNESCO Publishing. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555

Wongwanich, S. (2003). *Performance appraisal in new learning assessment*. Chulalongkorn University.

Wongyai, W. (2011). *Higher education curriculum development* (2nd ed.). R & Print